

4. Руднєва О.М. Гендерна рівність у праві України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних та правових вчень» / О.М. Руднєва. Харків. 2002. 19 с.
5. Король В.В., Мединська Л.В. Засада рівності у кримінальному провадженні України. Прикарпатський юридичний вісник Випуск 1 (3). 2013.С. 342-352.
6. Международное право в документах: учеб. пособие. М.: Юрид. Лит.1982.- 856 с.
7. Корж В. Застосування на практиці принципу рівності громадян перед законом. Право України. 1999. №4 С. 49 -50.
8. Назаров В.В. Кримінальний процес України: Загальна частина: [навч. посібник]. Текст. 2004. - 208 с.
9. Стефаник В. Правозахисна діяльність судів України. Право України. 1999 № 5. С. 8-22.

Пришедько Олександр Леонідович

аспірант кафедри кримінального процесу, детективної та оперативно-розшукової діяльності Національного університету «Одеська юридична академія»

**ПРОБЛЕМАТИКА ПОДІЛУ ПІДСТАВ ЗАКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО
ПРОВАДЖЕННЯ НА РЕАБІЛІТУЮЧИ ТА НЕРЕАБІЛІТУЮЧИ**

Кримінальне провадження може бути закрито з підстав, які перераховані в ч. 1 ст. 284 КПК України. В доктрині кримінального процесу підстави закриття кримінального провадження тлумачаться як «визначені законом факти, що встановлюються під час кримінального провадження, які виключають можливість подальшого здійснення цього кримінального провадження або ж вказують на недоцільність його проведення, що зобов'язує суд прийняти рішення про його закриття» [1, с. 3].

При цьому в самій ст. 284 КПК України надається лише їх перелік без будь-якого поділу чи класифікації. У зв'язку з цим необхідно зазначити, що в доктрині підстави для закриття кримінального провадження прийнято поділяти на реабілітуючі та nereабілітуючі. «Здійснюючи класифікацію підстав закриття кримінального провадження на реабілітуючі та nereабілітуючі, науковці та практики, як правило, посилаються на п. 2 ст. 2 Закону України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду», відповідно до якого право на відшкодування шкоди виникає у випадках закриття кримінального провадження за відсутністю події кримінального правопорушення, відсутністю у діянні складу кримінального правопорушення або невстановленням достатніх доказів для доведення винуватості особи у суді і вичерпанням можливостей їх отримати. У зв'язку з цим у правовій доктрині прийнято підстави закриття кримінального провадження, передбачені п.п. 1-3 ч. 1 ст. 284 КПК України відносити до реабілітуючих, а інші – до nereабілітуючих» [2, с. 265]. Проте така позиція піддається певній критиці, наприклад, щодо віднесення п. 3 ч. 1 ст. 284 КПК України до реабілітуючої підстави. «У випадку встановлення недостатності доказів для доведення винуватості особи, йдеться про ситуацію, коли винуватість особи у вчиненні кримінального правопорушення є недоведеною слідчим, прокурором та вичерпані можливості для сторони обвинувачення довести її в суді. Проте, це не означає, що така особа злочин не вчиняла. Тобто провадження щодо особи закривається у зв'язку із тим, що з якихось незалежних від неї об'єктивних або суб'єктивних причин обвинувальний акт щодо особи не складається (невжиття слідчим, прокурором передбачених законом заходів для встановлення події кримінального правопорушення та особи, яка його вчинила, звуження меж доказування, пропущення слідчим, прокурором строку досудового розслідування, тощо)» [1, с. 9].

Також загострив увагу на поділі підстав закриття кримінального провадження на реабілітуючі та nereабілітуючі Конституційний Суд України, якій у справі

щодо презумпції невинуватості зазначив, що «у зв'язку з nereабілітаційним характером підстави для закриття кримінального провадження, встановленої в пункті 4 частини першої статті 284 Кодексу, для осіб, щодо яких застосовано таку підставу, на законодавчому рівні не передбачено можливості відшкодування шкоди, завданої незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду, а також визначено певні обмеження для таких осіб. Ідеться, зокрема, про те, що особа, щодо якої було припинено кримінальне провадження з nereабілітуючих підстав, не може бути поліцейським, співробітником розвідувального органу (пункт 4 частини другої статті 61 Закону України „Про Національну поліцію“; пункт 6 частини другої статті 31 Закону України „Про розвідку“); свідоцтво про право на зайняття нотаріальною діяльністю може бути анульовано Міністерством юстиції України за рішенням Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату, ухваленим на підставі подання Міністерства юстиції України, його територіальних органів, у випадку закриття кримінального провадження щодо нотаріуса з nereабілітуючих підстав (підпункт „г“ пункту 2 частини першої статті 12 Закону України „Про нотаріат“))» [3]. Власне неможливість забезпечення реабілітації особи у випадку закриття кримінального провадження щодо неї через декриміналізацію кримінального правопорушення і стало підставою визначення неконституційним п. 4 ч. 1 ст. 284 КПК України.

Таким чином можемо констатувати, що проблематика поділу підстав закриття кримінального провадження на реабілітуючи та nereабілітуючи є досить актуальною, але при цьому мало дослідженою. Особливо це помітно через відсутність чітких нормативних інструкцій щодо застосування відповідної класифікації підстав закриття кримінального провадження на практиці. Це вказує на необхідність більш детального дослідження підстав закриття кримінального провадження.

Список використаних джерел:

1. Панова А.В., Савчук В.С. Закриття кримінального провадження за реабілітуючими обставинами. Часопис Національного університету "Острозька академія". Серія "Право". 2018. №1(17). С. 1-13.
2. Торбас О.О., Стоянов М.М., Завтур В.А. Закриття кримінального провадження у зв'язку із декриміналізацією кримінального правопорушення: аналіз рішення Конституційного Суду України у справі щодо презумпції невинуватості. Аналітично-порівняльне правознавство. 2022. № 3. С. 262-268.
3. Рішення Другого Сенату Конституційного Суду України у справі за конституційною скаргою Кротюка Олександра Володимировича щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 4 частини першої статті 284 Кримінального процесуального кодексу України (справа щодо презумпції невинуватості) від 08 червня 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-22#Text> (дата звернення: 01.12.2022).

Широбокова Лілія Олександрівна

аспірантка кафедри кримінального процесу, детективної та оперативно-розшукової діяльності Національного університету «Одеська юридична академія»

ПЕРЕЙНЯТТЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ: ФОРМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ПРОЦЕСУАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Статтею першою частини другої КПК України передбачається, що кримінальне процесуальне законодавство України складається з відповідних положень Конституції України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, КПК України та інших законів України [1].

Регулючі процесуальний порядок реалізації окремих інститутів міжнародного співробітництва, законодавець врахував вищевказане, визначивши процедуру максимально наближеною до положень чинних